

აღზრდისა და რწმენის მიმართების
საკითხისათვის ილია ჭავჭავაძის
შემოქმედებაში

REGARDING THE ISSUES OF NURTURE AND FAITH
IN THE WORKS OF ILIA CHAVCHAVADZE

ხათუნა კალანდარიშვილი
Khatuna Kalandarishvili

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: განათლება, პიროვნების ფორმირება,
ქრისტიანული ეთიკა, რწმენა, ზნეობა.

Keywords: education, formation of personality, Christian ethics,
faith, morality

ილია ქავჭავაძე და ქართველი სამოციანელები ქართულ რეალობაში ცხოვრების გარდაქმნის მოთხოვნით მოვიდნენ. ამ მიზნისკენ მიმავალ გზაზე განსაკუთრებული მნიშვნელობა მიენიჭა ალბრდა-განათლების პრობლემას, რადგან პროგრესის ერთ უმთავრეს პირობას საზოგადოების განვითარება, მისი ახლებური ალბრდა წარმოადგენს. ამ საკითხს საგანგებო ადგილი უკავია ილია ქავჭავაძის ლიტერატურულ მემკვიდრეობაშიც, როგორც მხატვრულ ნაწარმოებებში, ისე მის თეორიულ ნააზრევში. მათში სხვადასხვა ასპექტითაა გაანალიზებული ალბრდისა და განათლების, საზოგადოდ, პიროვნების ფორმირების პრობლემა. განხილვის ერთ ასპექტს წარმოადგენს სარწმუნოების როლი განათლებისა და პიროვნების ჩამოყალიბების საკითხში, რაც წერილში განხილულია ადრეული მოთხრობის - „გლახის ნაამბობისა“ და პროგრამული ხასიათის ლექსის - „ქართველის დედას“ -საფუძველზე.

ილია ქავჭავაძის შემოქმედების საფუძველს ქრისტიანული ეთიკა წარმოადგენს. მაგრამ ის ილია ქავჭავაძისთვის არ არის ეთიკური ნორმების უბრალო ერთობლიობა, ეს ცხოვრების ცოცხალი წესია, სამყაროსადმი მიმართების ფორმა, რომელსაც რწმენა აყალიბებს. მწერლის ასეთი დამოკიდებულება დასტურდება ზემოხსენებული ნაწარმოებების ანალიზის საფუძველზე.

ილია ქავჭავაძე „გლახის ნაამბობის“ პირვანდელ ვარიანტშიც დიდ ყურადღებას უთმობდა ალბრდა-განათლების თემას. თუმცა მან საბოლოოდ შეცვალა ამ საკითხის მხატვრული გამოსახვის ადრე არჩეული გზა და მოთხრობაში იდეალური მასწავლებლის განსახიერებად მღვდლის შთამბეჭდავი პერსონაჟი შემოიყვანა, რომლის მეთოდი ილიას თეორიულ ნააზრევში - „პედაგოგიის საფუძვლებში“ - გამოთქმული მოსაზრებების მხატვრულ ხორც-შესხმას წარმოადგენს. ეს არის სარწმუნოებრივ სწავლებაზე დამყარებული ზნეობრივი ალბრდა, რომელიც საფუძვლად ედება გაბრიელის პიროვნულ ჩამოყალიბებას.

„გლახის ნაამბობის“ მღვდლის შთამბეჭდაობას განაპირობებს მისი ცოცხალი რწმენა, რომელიც ამ პერსონაჟს ძალას აძლევს, თავისი ცხოვრების წესით გარშემომყოფთათვის ზნეობრივ მაგალითად გადაიქცეს. დიდი მწერალი იმის ხაზგასმას ესწრაფვის, რომ რწმენა ალბრდის განუყოფელი ნაწილია და ამის გარეშე პიროვნების ფორმირება შეუძლებელია.

ალბრდა-განათლების საკითხთან რწმენის მიმართების თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია ილია ჭავჭავაძის პროგრამული ხასიათის ლექსიც „ქართველის დედას“, რომელიც სამოციანელთა მთელი მოღვაწეობის არსს გამოხატავს. ლექსში ნახსენები „ქრისტეს მცნება“, რომელსაც ავტორი სულიერი სიმტკიცის წყაროდ და ალბრდის საყრდენად მოიაზრებს, ილია ჭავჭავაძის მიხედვით, არის ცოცხალი სარწმუნოება, რომელიც ადამიანს ძალას აძლევს ზნეობრივი ცხოვრებისათვის, და არა უბრალოდ ეთიკური დოქტრინა.

ქვეყნის მომავლის საკითხის გაანალიზებისას მამულიშვილის ალბრდის უმთავრეს საფუძვლად ილია ჭავჭავაძემ ქრისტეს სწავლებით სულის ამაღლება დასახა და მიიჩნია, რომ ნათელ კვალს თავისი ცხოვრებით მხოლოდ ის დატოვებს, ვისაც ქეშმარიტი ცოცხალი რწმენა უძღვის წინ.

ლიტერატურა:

- კიკნაძე, გ.** (2009). თხზულებანი, V, თბილისი: თსუ გამომცემლობა.
- მინაშვილი, ლ.** (1995). ილია ჭავჭავაძე, თბილისი: თსუ გამომცემლობა.
- მინაშვილი, ლ.** (2003). ლიტერატურული ნარკვევები და წერილები, თბილისი: თსუ გამომცემლობა.
- ჭავჭავაძე, ი.** (1987). თხზულებათა სრული კრებული ოც ტომად, I. თბილისი: მეცნიერება.
- ჭავჭავაძე, ი.** (1988). თხზულებათა სრული კრებული ოც ტომად, II. თბილისი: მეცნიერება.
- ჭავჭავაძე, ი.** (1991). თხზულებათა სრული კრებული ოც ტომად, V. თბილისი: მეცნიერება.
- ჭავჭავაძე, ი.** (2005). თხზულებათა სრული კრებული ოც ტომად, VII. თბილისი: ილიას ფონდი.
- ჭავჭავაძე, ი.** (2007). თხზულებათა სრული კრებული ოც ტომად, VIII. თბილისი: ილიას ფონდი.
- ჭავჭავაძე, ი.** (2007). თხზულებათა სრული კრებული ოც ტომად, X. თბილისი: ილიას ფონდი.
- ჭავჭავაძე, ი.** (2007). თხზულებათა სრული კრებული ოც ტომად, XV. თბილისი: ილიას ფონდი.

In the 1860s, Ilia Chavchavadze and other Georgians of the era felt the need to reform the life in the Georgian reality. On the way towards this goal the problems of proper nurture and education received special attention, since it is essential for progress that the society develops as new methods of nurture are implemented. These issues take an imperative part in the literary legacy of Ilia Chavchavadze as well, in his fictional, as well as in his theoretical works. In these works the issues of nurture, education, and the general problem regarding the formation of personality are discussed in different aspects. One of the aspects of discussion is the role of faith in the issue of personality formation, which is discussed in his letters on the basis of his early works – “Glakhis Naambobi [Memories of a Peasant]” and a poem of a programmatic nature “Kartlis Deda [Mother of Kartli].”

The basis of Ilia Chavchavadze’s creative works is Christian ethics. However, for Ilia Chavchavadze this is not a simple collection of ethical norms, this is a vivid way of life, a form for the relationship of people with the universe, created by faith. Such attitude from the writer is further proven on the basis of the analysis of the works mentioned above.

Ilia Chavchavadze saw the topic of nature and nurture to be of essential importance even in the early drafts of “Glakhis Naambobi [Memories of a Peasant].” However, he completely changed the form of expression for these issues in fiction and brought in a memorable character of a priest in the role of an ideal teacher, the method of which is the practical representation of his views expressed in his theoretical work “Pedagogiis Sapudz-vlebshi [In the basis of Pedagogy].” This is a moral upbringing based on teachings of faith which, in turn, serves as the basis for the formation of Gabriel’s personality.

The striking nature of the character of the priest in “Glakhis Naambobi [Memories of a Peasant]” is a result of his vivid faith, which empowers this character to become a living example of morality for the surrounding people through his lifestyle. The great writer wishes to underline the statement that faith is an essential component of upbringing, and without faith it is impossible to form a personality.

Regarding the issues of nurture and education, Ilia Chavchavadze’s poem of programmatic nature “Kartlis Deda [Mother of Kartli]” is also important, as it embodies the entire ethos of 1860s great thinkers. The men-

tion of the “Commandment of Christ” that the author regards as the source of spiritual strength and the basis of nurture, according to Ilia Chavchavadze, is the vivid faith that empowers a person to lead a moral life, as opposed to a simple ethical doctrine.

When analyzing the issues regarding the future of the country, Ilia Chavchavadze regarded elevating the spirit through the teachings of Christ as the imperative component in the upbringing of patriotic youth. He believed that only those that are guided by true, vivid faith can leave a trail of light with their lives.

References:

Kiknadze, G. (2009). *Tx̄zulebani* [Short Stories]. V. Tbilisi: TSU Press.

Minashvili, L. (1995). *Ilia čavčavaže* [Ilia Chavchavadze]. TSU Press.

Minashvili L. (2003). *Liṭeraṭuruli narḳvevebi da čerilebi*. [Literary Works and Letters]. Tbilisi: TSU Press.

Chavchavadze, I. (1987). *Tx̄zulebata sruli ḳrebuli oc ṭomad, I*. [The Complete Collection of Short Stories in Twenty Tomes, I]. Tbilisi: Mecniereba.

Chavchavadze, I. (1988). *Tx̄zulebata sruli ḳrebuli oc ṭomad, II*. [The Complete Collection of Short Stories in Twenty Tomes, II]. Tbilisi: Mecniereba.

Chavchavadze, I. (1991). *Tx̄zulebata sruli ḳrebuli oc ṭomad, V*. [The Complete Collection of Short Stories in Twenty Tomes, V]. Tbilisi: Mecniereba.

Chavchavadze, I. (2005). *Tx̄zulebata sruli ḳrebuli oc ṭomad, VII*. [The Complete Collection of Short Stories in Twenty Tomes, VII]. Tbilisi: Ilias pondi.

Chavchavadze, I. (2007). *Tx̄zulebata sruli ḳrebuli oc ṭomad, VIII*. [The Complete Collection of Short Stories in Twenty Tomes, VIII]. Tbilisi: Ilias pondi.